

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра дошкільної освіти

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Для освітньо-професійної програми ступеня вищої освіти магістр, спеціальності
012 Дошкільна освіта

Укладач: доцент Бухало О.Л.
(посада, прізвище та ініціали)

Затверджено на засіданні кафедри протокол № 1 від «27» 08 2019р.

Зміст КНМЗНД

1. Робоча програма навчальної дисципліни;
2. Навчальний контент;
3. Методичні рекомендації до проведення практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт;
4. Дидактичне забезпечення самостійної роботи;
5. Засоби діагностики навчальних досягнень студентів;
6. Інформаційні матеріали бібліотеки по забезпеченню навчальними підручниками (посібниками) з дисципліни.

МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра дошкільної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Брежнєва О.Г.

2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗП.Н.05 Методика викладання дошкільної педагогіки
(шифр і назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійна програма Дошкільна освіта
(назва)

спеціальність 012 Дошкільна освіта
(код та найменування)

факультет філології та масових комунікацій
(назва факультету)

2019 – 2020 рік

Робоча програма

Методика викладання дошкільної педагогіки

для студентів ОПП Дошкільна освіта

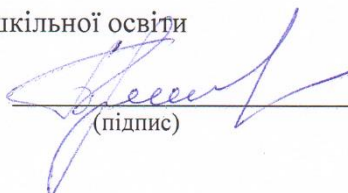
Спеціальністю (напрямом підготовки) **012 Дошкільна освіта**

Укладач: Бухало О.Л., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні **кафедри дошкільної освіти**

Протокол від “27” серпня 2019 року, № 1

Завідувач кафедри дошкільної освіти

(підпис)

(Брежнєва О.Г.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка (шифр і назва)	Спеціалізація: Логопедія	
Модулів – 2	ОПП: <u>ЗП.Н.05</u> Спеціальність: <u>012 Дошкільна освіта</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2-й	2-й
Індивідуальне навчально-дослідне завдання <u>Реферативне дослідження</u>		Семестр	
		3	3
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 2	Другий рівень вищої освіти: <u>магістр</u>	20 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	4 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		51 год.	73 год.
		Індивідуальні завдання:	
		9/5 год.	
Вид контролю:			
екзамен.			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 40:60

для заочної форми навчання – 25:75

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Методика викладання дошкільної педагогіки» – є формування у студентів спеціальності «Дошкільна освіта» системи методичних знань, умінь та навичок необхідних для ефективного виконання функціональних обов'язків викладача ЗВО та викладання курсу «Дошкільної педагогіки», зокрема.

Завдання курсу:

- розкрити методологічні засади методики викладання дошкільної педагогіки у вищих навчальних закладах;
- сприяти оволодінню студентами методами науково-педагогічного дослідження;
- забезпечити засвоєння студентами знань про цілісність процесу викладання навчальної дисципліни, форми, методи, технології та засоби навчання у ЗВО;
- сформуванню умінь планувати, організовувати та проводити академічні заняття з дисципліни «Дошкільна педагогіка», здійснювати оптимальний вибір форм та методів навчання;
- розвивати вміння самостійної роботи та творчого стилю учіння.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі: початковий курс входить до складу нормативних дисциплін загальної підготовки.

Передумови для вивчення дисципліни. Успішне оволодіння програмою передбачає попереднє вивчення студентами таких навчальних дисциплін «Педагогіка загальна», «Педагогіка дошкільна», «Методика викладання педагогічних дисциплін».

Результати навчання. Формулювання результатів навчання для нормативних дисциплін базується на результатах навчання, визначених відповідною освітньою програмою (програмних результатах навчання):

- Спілкуватися та представляти ефективно дослідницькі ідеї в усній та письмових формах перед фаховою і нефаховою аудиторією.
- Створювати та пояснювати нові знання шляхом проведення дослідження, розширювати передові напрями галузі знань, здійснювати публікації.
- Визначити етичні наслідки наукових досліджень та їх впровадження.
- Скласти список критеріїв, які необхідно взяти до уваги при складанні програми експерименту.
- Порівняти та співставити різні педагогічні технології.
- Визначити і сформулювати проблеми, які безпосередньо стосуються сфери рішень освітнього менеджменту.
- Оцінити основні області, які сприяють здобуттю професійних знань досвідченими викладачами.
- Планувати, виконувати та критично оцінювати свої лідерські якості й менеджмент при ефективній відповідній та раціональній зміні в середовищі роботи.
- Здатність працювати в групі продуктивно, відіграючи провідну роль в окремих випадках, головуючи під час дебатів та дискусій у міжнародній та мультикультурній групі.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: **знати** принципи розробки та аналізу навчальної програми дисципліни та іншої навчально-методичної документації; зміст дидактичної діяльності педагога професійної освіти: мету, зміст та технології дидактичного проектування процесу навчання; шляхи вдосконалення навчально-виховного процесу та провідні напрями підвищення його ефективності; доцільні та оптимальні шляхи використання форм, методів, засобів викладання навчальної дисципліни; **уміти** виконувати функції викладача вищої школи; уміти управляти пізнавальною діяльністю студентів; уміти управляти діяльністю студентського колективу, планувати його роботу, забезпечувати її ефективність; уміти самостійно приймати управлінські рішення і нести за них відповідальність.

Зміст курсу передбачає проведення лекційних, семінарських занять та організацію самостійної (індивідуальної) роботи студентів. На лекціях логічно і послідовно

викладаються найбільш загальні наукові питання програми. Лекції дають основи наукових знань, визначають напрями роботи на семінарських заняттях і завдання для самостійної роботи студентів. Семінарські заняття уточнюють, конкретизують і систематизують знання, здобуті під час лекцій та самостійної роботи, розвивають педагогічне мислення, вміння вести дискусію, робити повідомлення, доповіді. Самостійна робота студентів (вивчення літератури, виконання практичних завдань тощо) спрямована на поглиблене вивчення програмового матеріалу. Контроль за самостійною роботою здійснюється в усіх формах аудиторних занять, в процесі індивідуальної роботи зі студентами, при написанні ІНДЗ та екзамену.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМ I Методологічні засади методики викладання дошкільної педагогіки.

Т 1. Методика викладання дошкільної педагогіки як галузь педагогічних знань.

Методика професійної освіти як наукова галузь педагогічних знань. Термінологічний апарат методики викладання дошкільної педагогіки: дидактико-методичні, методико-економічні, методичні. Етапи розвитку методики викладання навчальних дисциплін. Рівні вивчення навчальних дисциплін. Основні структурні компоненти занять у ЗВО. Методичні розробки плану вивчення навчальної дисципліни. Методична розробка проведення практики студентів на виробництві. Проектування педагогічного сценарію навчальних занять.

Т 2. Методологічні засади методики викладання дошкільної педагогіки. Методологічні аспекти діяльності викладача вищої школи. Сутність методичної діяльності викладача ЗВО. Поняття компетентності викладача у педагогіці, визначення суті. Функції методичної діяльності викладача вищої школи. Структурні компоненти методичної діяльності викладача ЗВО. Методичні уміння в професійній діяльності викладача. Характеристика видів методичної діяльності викладачів: методичні розробки та методичні рекомендації. Результати методичної діяльності викладача.

Т 3. Основи формування педагогічної системи ЗВО. Інформаційне забезпечення процесу викладання курсу «Дошкільна педагогіка».

Інформація – ресурс науки та освіти. Характеристика способів надання інформації. Форми надання змістової навчальної інформації. Алгоритм визначення корисності інформації у процесі пошуку. Структурування змістової навчальної інформації. Характеристика засобів навчання. Визначення функцій засобів навчання. Класифікація засобів навчання.

ЗМ II Проектування процесу викладання дисципліни, змісту та використання педагогічних засобів. Методика діагностики ЗУН студентів.

Т.4 Використання методів навчання на академічних заняттях з дошкільної педагогіки.

Суть та характеристика методів навчання у ЗВО. Характеристика підходів до класифікації методів навчання. Суть та значення активних та інтерактивних методів навчання (мозкова атака, подвійне кільце Сократа, рада піратів, метод фокальних об'єктів, метод морфологічного аналізу, метод евристичних запитань,). Умови організації занять з використанням активних та інтерактивних методів навчання. Критерії вибору методів навчання. Чинники, що обумовлюють вибір методів навчання.

Т 5. Організаційні форми навчання студентів дошкільної педагогіки .

Загальна характеристика форм організації навчання у ЗВО, їх функції. Лекція – головна ланка дидактичного циклу навчання: мета, структурні компоненти, вимоги до проведення. Сучасна класифікація лекцій. Методика підготовки лекції з дошкільної педагогіки. Методика викладання лекції. Методика проведення практичних, семінарських та лабораторних занять. Критерії оцінки якості проведення лекційних, практичних, семінарських занять. Альтернативні форми організації навчання: колоквиуму, консультації тощо. Вимоги до вибору організаційних форм навчання.

Т. 6 Контроль та оцінка знань, умінь та навичок студентів під час вивчення курсу «Дошкільна педагогіка».

Значення контролю у процесі викладання дошкільної педагогіки, його завдання та зміст. Вимоги до контролю якості знань, умінь та навичок студентів ЗВО. Функції та види педагогічного контролю. Характеристика методів та форм контролю. Рейтинговий контроль при кредитно-модульному навчанні. Педагогічні вимірювання: суть та значення. Вимоги до тестування студентів, моделювання дидактичних тестів.

ЗМ III Шляхи вдосконалення індивідуальних методичних систем.

Т.7 Впровадження сучасних педагогічних технологій при викладанні дисципліни «Дошкільна педагогіка».

Сутність педагогічних технологій: виникнення та розвиток. Періодизація еволюції педагогічної технології. Види педагогічних технологій: асоціативно-рефлекторна концепція навчання, теорія змістового узагальнення, проблемне навчання, програмове навчання, алгоритмізація навчання, теорія поетапного формування розумових дій та понять, теорія проектного навчання, ігрові технології, модульна технологія навчання, дистанційна освіта. Порівняльна характеристика педагогічних технологій. Узагальнені характеристики педагогічних технологій. Вибір педагогічних технологій.

Т. 8 . Інноваційна діяльність викладачів вищого навчального закладу.

Інновації в освіті. Характеристика типів інноваційних процесів в освіті. Класифікація освітніх інновацій. Модель реалізації інновацій у навчальному закладі. Умови реалізації інновацій в освіті. Принципи поетапного впровадження інновацій в освітній процес навчального закладу. Діяльність викладача ЗВО з реалізації інновацій у освітній практиці. Критерії оцінки педагогічних інновацій, вимоги до них.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усьог о	у тому числі					усь ого	у тому числі					
л		п	лаб	інд	с.р	л		п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль I Методологічні засади методики викладання дошкільної педагогіки.													
Т 1. Методика викладання дошкільної педагогіки як галузь педагогічних знань.	9	2	1	-	-	6	9	1	-	-	-	8	
Т 2. Методологічні засади методики викладання дошкільної педагогіки.	9	2	1	-	-	6	8	-	-	-	-	8	
Т 3. Основи формування педагогічної системи ЗВО.	10	2	2	-	-	6	9	1	-	-	-	8	
Разом за	28	6	4	-	-	18	26	2	-	-	-	24	

змістовим модулем 1												
Змістовий модуль 2 Проектування процесу викладання дисципліни, змісту та використання педагогічних засобів. Методика діагностики ЗУН студентів.												
Т.4 Використання методів навчання на академічних заняттях з дошкільної педагогіки.	9	2	1	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Т.5. Організаційні форми навчання студентів дошкільної педагогіки	11	4	1	-	-	6	12	2	2	-	-	8
Т. 6 Контроль та оцінка знань, умінь та навичок студентів під час вивчення курсу «Дошкільна педагогіка».	11	2	2	-	-	7	10	2	-	-	-	8
Разом за змістовим модулем 2	31	8	4	-	-	19	30	4	2	-	-	24
ЗМ III Шляхи вдосконалення індивідуальних методичних систем.												
Т.7 Впровадження сучасних педагогічних технологій при викладанні дисципліни «Дошкільна педагогіка».	12	4	1	-	-	7	11	1	2	-	-	8
Т. 8. Інноваційна діяльність викладачів ЗВО.	10	2	1	-	-	7	10	1	-	-	-	9
Разом за змістовим модулем 3	22	6	2	-	-	14	21	2	2	-	-	17
Усього годин	81	20	10	-	-	51	85	8	4	-	-	73
Модуль 2												
ІНДЗ	9	-	-	-	9	-	5	-	-	-	5	-
Усього годин	90	20	10	-	9	51	90	8	4	-	5	73

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	Т 1. Методика викладання дошкільної педагогіки як галузь педагогічних знань.	1	-
2.	Т 2. Методологічні аспекти діяльності викладача вищої школи.	1	-
3.	Т 3. Інформаційне забезпечення процесу викладання курсу «Дошкільна педагогіка»	2	-
4.	Т.4 Використання методів навчання на академічних заняттях з дошкільної педагогіки.	1	-
5.	Т 5. Організаційні форми навчання студентів дошкільної педагогіки	1	2
6.	Т. 6 Контроль та оцінка знань, умінь та навичок студентів під час вивчення курсу «Дошкільна педагогіка».	2	-
7.	Т.7 Впровадження сучасних педагогічних технологій при викладанні дисципліни «Дошкільна педагогіка».	1	2
8.	Т. 8 . Інноваційна діяльність викладачів ЗВО.	1	-
Разом		10	4

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	Т 1. Методика викладання дошкільної педагогіки як галузь педагогічних знань.	6	8
2.	Т 2. Методологічні аспекти діяльності викладача вищої школи.	6	8
3.	Т 3. Інформаційне забезпечення процесу викладання курсу «Дошкільна педагогіка»	6	8
4.	Т.4 Використання методів навчання на академічних заняттях з дошкільної педагогіки.	6	8
5.	Т 5. Організаційні форми навчання студентів дошкільної педагогіки	6	8
6.	Т. 6 Контроль та оцінка знань, умінь та навичок студентів під час вивчення курсу «Дошкільна педагогіка».	7	8
7.	Т.7 Впровадження сучасних педагогічних технологій при викладанні дисципліни «Дошкільна педагогіка».	7	8
8.	Т. 8 . Інноваційна діяльність викладачів ЗВО.	7	9
Разом		10	4

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНДЗ захистом творчого проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид творчої роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, висвітлює рівень опанування знаннями з корекційної педагогіки та практичними вміннями аналізувати досліджувану проблему, відображає певний рівень навчальної компетентності студента. З даної дисципліни студент виконує індивідуально-дослідне завдання (творчий проект) за

результатами вивчення змістових модулів.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час практичних занять і охоплює значний обсяг змісту навчального курсу.

Вид ІНДЗ – ІНДЗ має реферативний характер. Кількість ІНДЗ відповідає кількості студентів у групі.

Орієнтовна структура ІНДЗ:

- вступ (обґрунтовується актуальність, визначається мета і завдання дослідження),
 - основна частина (теоретичне обґрунтування досліджуваної проблеми, основні результати роботи),
 - висновки з методичними рекомендаціями (формулюються обґрунтовані підсумки роботи, пропозиції та практичні рекомендації),
 - список використаної літератури (згідно вимог, публікації останніх 5 – 10 років).

Обсяг ІНДЗ - 15 сторінок. Виклад матеріалу має бути стислим, мати оглядовий характер. Максимальна оцінка за виконання і захист ІНДЗ становить 10 балів і входить до складу підсумкової оцінки за вивчення навчального курсу «Методика викладання дошкільної педагогіки». Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл.

Система оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання, виконаної роботи	Максимальна бальна оцінка за критеріями
1	Обґрунтування актуальності обраної теми	1
2	Логіка викладення матеріалу	2
3	Визначення сучасного стану проблеми, її перспективність	2
4	Обізнаність у науковій та методичній літературі, широта представлених авторських позицій	2
5	Обґрунтування власної позиції	2
6	Оформлення роботи	1
	Разом	10

Характеристика рівнів виконання ІНДЗ:

Високий рівень виконання (10-9 балів): робота містить всі структурні компоненти. Найважливіша аргументованість висновків. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Методичні поради і висновки ґрунтовні, логічні. Найважливіше власне бачення проблеми дослідником, глибоке її знання. Науковий і фактичний матеріал оформлений аргументовано і доказово. Показані вміння самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати інформацію, користуватись джерелами інформації. Робота має творчий характер.

Достатній рівень виконання (8 – 7балів): Робота містить всі структурні компоненти. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Студент виявив знання в обсязі означеної проблеми. Володіє розумовими операціями аналізу, синтезу, узагальненням, вміє робити висновки. Матеріал роботи представлений логічно, обґрунтовано. Студент здатний самостійно опрацьовувати матеріал і оформлювати його у цілісну роботу, але не вистачає власних суджень, свого бачення щодо розв'язання обраної теми роботи.

Середній рівень виконання (6 - 4 балів): студент виявляє вміння працювати з науковими, методичними джерелами. Має утруднення в узагальненні, систематизації матеріалу. Методичні поради незмістовні. Відсутнє власне бачення розв'язання проблеми.

Робота має більш описовий ніж аналітичний характер.

Низький рівень виконання (3-0 балів): Неякісне оформлення роботи. Студент відтворює незначну частину завдання, діє в межах поставлених умов, але виконання їх поверхове. Показує незнання спеціальної термінології. Не вміє здійснювати аналітичний опис наукового матеріалу. Має нечітке уявлення про проблему, що вивчається.

10. Методи навчання

Курс містить два змістові модулі, передбачає проведення лекційних, практичних (семінарських) занять, а також організацію самостійної роботи студентів. Семінарські заняття (традиційні, комбіновані; практичні заняття), індивідуальні заняття (консультації, тестування), самостійна робота студентів з підручниками та іншою навчальною літературою. Методи навчання: словесні (бесіди, дискусії, інструктажі); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (самостійна робота, індивідуальна робота); проблемні (проблемне викладання, частково-пошукове, дослідне); інтерактивні (евристична бесіда, ділова гра, мозковий штурм, сензитивний та комунікативний тренінг, методи з використанням мультимедійних технологій тощо).

11. Критерії оцінювання

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою (для екзаменів і заліків).

Поточний контроль знань студентів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на лекціях семінарських заняттях та самостійну роботу.

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування

Критерії оцінки

5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти

зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.

0 Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

завжди розуміють її вихідні теоретичні положення, поверхово їх пояснюють.

Модульний контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Критерії поточної модульної оцінки знань студентів

Письмова контрольна робота або тестування	Критерії оцінки
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну

оцінку використовуваної в шкали.

- максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни, яка завершується заліком, становить за поточну успішність 60 балів, на заліку – 40 балів;
- при оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінку "**відмінно**", за європейською шкалою – A (див. шкалу оцінок), отримує студент за глибоке і повне опанування змісту навчального матеріалу, в якому він легко орієнтується, понятійного апарату, за вміння зв'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення. Оцінка "**відмінно**" ставиться, коли студент самостійно набуває практичних навичок з питань дошкільної освіти, який глибоко засвоїв основні поняття, а також вміє раціонально застосувати отримані знання із врахуванням особливостей. Студент не повинен вагатися при видозміні запитання, повинен робити детальні та узагальнюючі висновки.

Оцінку "**добре**", за шкалою ECTS – B, отримує студент за повне засвоєння навчального матеріалу, володіння понятійним апаратом, орієнтування в вивченому матеріалі, свідоме використання знань для вирішення практичних завдань, грамотний виклад відповіді, але у змісті і формі відповіді мали місце окремі неточності (похибки), нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента повинна будуватись на основі самостійного мислення.

Оцінку "**добре**", за шкалою ECTS – C, отримує студент за правильну відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.

Оцінки "**задовільно**", за європейською шкалою D, заслуговує студент, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, що справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні

репродуктивного мислення, студент слабо знає структуру курсу, допускає помилки у відповіді, засвоїв і набув практичних навичок у використанні відомих методів обробки із застосуванням типових реалізацій. Вагається при відповіді на видозмінене запитання, разом з тим студент володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.

Оцінки "**задовільно**", за шкалою ECTS – E, заслуговує студент за неповне опанування програмного матеріалу, але отримані знання і набуті практичні навички відповідають мінімальним критеріям оцінювання.

Оцінка "**незадовільно**", за шкалою ECTS – FX, виставляється, коли студент має розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "**незадовільно**" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткових знань з курсу.

Оцінка "**незадовільно**", за шкалою ECTS – F, виставляється студенту за повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу або відмову від відповіді і передбачає повторне навчання студента з дисципліни. За повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу або відмову від відповіді за європейською шкалою виставляється оцінка F, яка передбачає повторне навчання студента з дисципліни.

12. Засоби оцінювання

В основі модульного контролю з дисципліни лежить накопичення оцінок (балів) за певний період навчання. Цей період включає різні види діяльності студента: роботу на семінарських заняттях, виконання тестів, модульних контрольних робіт, написання рефератів, підготовку творчих завдань та інше. Сума балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи кожного студента. За основу оцінювання досягнень студентів використана 100 - бальна шкала.

Модуль 1 - поточного тестування - передбачає відпрацювання студентами матеріалу семінарських занять за двома змістовими модулями, а також проведення тестування наприкінці кожного змістового модуля. Модуль 2 - індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) - передбачає перевірку і захист роботи за певною темою.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі засоби:

• **усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, доповіді, презентація рефератів тощо.

• **письмового контролю:** модульне письмове тестування, реферат, конспекти занять.

• **комп'ютерного контролю:** презентації доповідей та творчих проєктів.

• **самоконтролю:** самооцінка своїх знань, самоаналіз.

Принципи контролю за успішністю: пред'явлення єдиних вимог; об'єктивність, систематичність, системність, індивідуальний характер контролю; диференційований контроль.

Функції контролю (контрольна, навчально-виховна, організаторська, розвивальна, стимулювальна, управлінська, діагностична, прогностична).

Форми контролю - усне чи письмове опитування, колоквиум, полілог, семінар, тестування, реферат, презентація, конспектування, складання анотацій, аналіз проведених занять тощо.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота								ІНДЗ	Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	50	100	
3	2	5	2	3	5	2	3			10

14. Інструменти, обладнання програмне забезпечення

Для вивчення матеріалу дисципліни застосовуються аудіовізуальні (мультимедійні, презентаційні) технології, які підвищують наочність, інформативність у подачі інформації, дозволяють оптимізувати процес проведення занять.

15. Рекомендовані джерела інформації

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник. — К.: Либідь, 1998. — 560 с.
2. Андрієвський Б.М., Петухова Л.Є. Професійно-наукова підготовка майбутнього вчителя початкових класів: Монографія. – Херсон: Айлант, 2006. – 176 с.
3. Андрієвський Б.М., Петухова Л.Є. Професійно-наукова підготовка майбутнього вчителя початкових класів: Монографія. – Херсон: Айлант, 2006. – 176 с.
4. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть // Вища освіта України. - 2001. - №1.
5. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: навчально-методичний посібник / Л.В. Артемова. - К. : Кондор, 2008. - 272 с.
6. Артемова Л.В. Пріоритети в підготовці педагогів дошкільного профілю // Дошкільне виховання. — 2002. — №2.
7. Артемова Л.В. Програма «Методика викладання дошкільної педагогіки для магістрів спеціальності «Дошкільна педагогіка» 8.010101 магістр педагогічної освіти. - К., 2002.
8. Архипова С.П., Король В.М., Савченко О.П. Підготовка кваліфікаційних і дипломних робіт з педагогіки. - Черкаси, 2002.
9. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн.2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади: Навч.-метод.посібник. – К.: Либідь, 2003. – 344 с.
10. Балюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти / Я.Я. Балюбаш. К.: Компас, 1997. -- 63 с.
11. Беленька Г.В. Інтерактивні прийоми викладання навчальної дисципліни у вищій школі / Г.В. Беленька. - К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2001. — 118 с.
12. Буринська Н.М. До проблеми оцінного контролю // Педагогіка і психологія. - К., 2000. - №2.
13. Буряк В. Викладач університету: вимоги до особистісних і професійних рис:[творчий викладач. Педагогічна майстерність. Культура мислення,почуттів, поведінки, педагогічного спілкування, самоосвіти викладача] /Буряк/Вища школа. - 2010. - №3-4. - С. 11-35.
14. Вітвіцька С.С. Практикум із педагогіки вищої школи; Навч. посіб. За модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. / С. Вітвіцька. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 396 с.
15. Вітвіцька С.С. Основи педагогіки вищої школи / С.С. Вітвіцька. К. : Центр навчальної літератури, 2003. - 316 с.
16. Гончаренко С. Методика як наука // Шлях освіти. – 2000. - №1. – С.2-6.
17. Грішнова О. Розвиток вищої освіти в Україні: тенденції, проблеми та шляхи їх вирішення // Вища школа. -2001.- №2-3.
18. Державна національна програма «Освіта. Україна ХХІ століття». - К., 1994.
19. Джури́нский А. Н. Развитие образования в современном мире: Учеб. пособие. — М.: Гуманит. издат. центр ВЛАДОС, 1999. — 200 с.
20. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. - К., 2004.-352 с.
21. Дослідницька робота студентів / За ред. Т.І.Поніманської. - Рівне, 2006.
22. Дошкольная педагогика с основами методик воспитания и обучения: учебник для вузов. Стандарт третьего поколения / под ред. А.Г. Гогоберидзе, О.В. Солнцевой. — СПб.: Питер, 2013. — 464 с.

23. Єгоров Г. Громадянство у школі Франції // Історія в школах України. — 1997. — № 4. — С. 54–55.
24. Єгоров Г. Європейська стратегія громадянської освіти і виховання учнів // Історія в школах України. — 1997. — № 3. — С. 50–55.
25. Козлова С.А., Куликова Т.А. Дошкільна педагогіка: Учеб. посібник для студ. серед. пед. учеб. заведений. — 4-е изд., стер. — М.: Издательский центр «Академия», 2002. — 416 с.
26. Красовицький М. Проблеми дитячого колективу в аспекті гуманізації школи // Рідна школа. - 1995. - №2-3.
27. Кузьмінський А.І, Омеляненко В.Д. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. - К., 2003.
28. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи. - К., 2005.
29. Кучер С. Сутність та завдання контролю в системі модульного навчання // Рідна школа. - 2000. - №11.
30. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення: Навч. посіб. для самостійного вивчення дисципліни. - К., 2003.
31. Луценко І.О. Методика викладання фахової методичної дисципліни як система підготовки майбутніх вихователів до реалізації особистісно орієнтованого підходу // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). - №2. - Бердянськ: БДПУ, 2005.
32. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: підручник / Т.І.Поніманська. 2-ге вид., доповн. — К.: Академвидав, 2013. — 464 с. - (серія «Альма-матер»).
33. Підготовка фахівців із дошкільної освіти за кредитно-модульною системою організації навчального процесу : навчальний посібник / за ред. Т.І. Поніманської. - 2-ге вид., доп. - К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. - 304 с.
34. Ткачев С. Трудные темы дошкольной педагогики // Дошкольное воспитание. — 1997. — № 1. — С.3-8.
35. Явоненко О.Ф., Савченко В.Ф. Комплексний підхід до розв'язування проблем фахової підготовки студентів педвузу // Педагогіка і психологія — 1996. — № 4. — С.18-22.
- Додаткова література:**
1. Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: Статті, нариси, інтерв'ю / В. П. Андрущенко. — К. : Знання України, 2004. — 804 с.
2. Борисова З. Н. Теоретичні основи проблеми підготовки педагогічних кадрів у галузі дошкільного виховання // Удосконалення професійної підготовки спеціалістів дошкільного профілю / За ред. Л. Артемової, Н. Лисенко. — К.: РУМК, 1996. — С. 32 – 42.
3. Борисова З. Вища освіта педагогів довілля: початок становлення в Україні / Зоя Борисова // Дошкільне виховання, 2007 – №3 – С. 9 – 10.
4. Глузман А. В. Университетское педагогическое образование: опыт системного исследования / А. В. Глузман. — К. : Издательский центр „Просвіта”, 2007. — 39 с. 3.
5. Дошкільна освіта: історія і сьогодення : довідник / упорядник Л.В. Лохвицька. — Тернопіль : Мандрівець, 2011. — 208 с.
6. Куліш Т. І. Проблеми дошкільного виховання у творчій спадщині Наталії Лубенець (1877-1943): дис. канд. пед. наук, спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Тетяна Іванівна Куліш. — Київ, Інститут педагогіки АПН України, 2006. — 23
7. Петухова Л. Є. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя в умовах вищого навчального закладу [науковий посібник] / Під загальною редакцією професора С. І. Якименко. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. — С. 63 – 74.
8. Петухова Л. Є. Практикум з курсу «Історія загальної та дошкільної педагогіки» [посібник для студентів напряму підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта» денної та заочної форм навчання] / Л. Є. Петухова, Н. А. Воропай. — Херсон : Айлант, 2010. — 104 с.
9. Попиченко С.С. Розвиток теорії і практики дошкільного виховання в Україні (кінець ХІХ – початок ХХ ст.): Дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Ін-т пед. АПН України. —

Умань, 1998. – 197с.; Улюкаєва И.Г. Становление и развитие дошкольного педагогического образования в Украине (1905-1941 гг.): Дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Київ. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 1993. – 197 с.

10. Скутіна В. За традиціями української народної педагогіки // Початкова шк. – 1993. – № 7. – С. 22 – 24.

11. Слободянюк Т. Б. Становлення та розвиток професійної підготовки фахівців з дошкільного виховання в Україні (кінець ХІХ - початок ХХ-го століття): автореф. дис... канд. пед. наук / Тетяна Борисівна Слободянюк – К., 2000. – 20 с.

12. Теорія і практика дошкільної освіти в Україні : колект. монографія / [Борисова З. Н. [та ін.] ; заг. ред.: Беленька Г. В., Машовець М. А.] ; Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. Пед. ін-т. – К.: [б. в.], 2011. – 231 с.

13. Улюкаєва І. Г. Нариси з історії суспільного дошкільного виховання в Україні: Навчальний посібник / Ирина Гереевна Улюкаєва. – Бердянськ, 2006. – 148с.

14. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посібн. / М.М. Фіцула. К.: «Академвидав», 2006.-352с. (Альма-матер)

15. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки : Навч. посібн. / вступні нариси та упорядкув. З. Н. Борисової – К. : Вища школа, 2004. – 511 с.

Інформаційні ресурси:

1. «Методичні рекомендації до програми виховання та навчання дітей від двох до семи років «Дитина» - <http://nauch.com.ua/psihologiya/5477/index.html>

2. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» (авт. кол. Андрієтті О.О., Голубович О.П. та ін.) - http://www.mon.gov.ua/images/files/doshkilnacerednya/doshkilna/progr_rozv/1.pdf

3. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України №1/9-446 від 20.06.2014 «Щодо організації роботи в дошкільних навчальних закладах у 2014/2015 навчальному році» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/.../LMON_1_9_446_20062014

4. «Методичні рекомендації до програми виховання та навчання дітей від двох до семи років «Дитина» - <http://nauch.com.ua/psihologiya/5477/index.html>

5. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» (авт. кол. Андрієтті О.О., Голубович О.П. та ін.) - http://www.mon.gov.ua/images/files/doshkilnacerednya/doshkilna/progr_rozv/1.pdf

6. Шинкарук В. Основні напрями модернізації структури вищої освіти України /В. Шинкарук // Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України / режим доступу : <http://www.mon.gov.ua>

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ (скорочений текст лекцій)

Змістовий модуль I Методологічні засади методики викладання дошкільної педагогіки.

ЛЕКЦІЯ 1: Методика викладання дошкільної педагогіки як галузь педагогічних знань.

1. Предмет методики викладання дошкільної педагогіки.
2. Провідні завдання методики викладання дошкільної педагогіки.

1. Предмет методики викладання дошкільної педагогіки

Істотне збагачення змісту курсу, генералізація педагогічного знання, концентрація уваги майбутніх учителів на вивченні провідних ідей курсу. Ґрунтовне вивчення фундаментальних категорій педагогіки, поглиблення їхнього змісту, відображення у курсі його методологічних основ; уточнення структури курсу і його основних розділів з урахуванням сучасних вимог змінюваного суспільства.

Переконування студентів у значенні педагогіки як наукової основи у справі вдосконалення процесів виховання, навчання та освіти молоді, підвищення ефективності керівництва ними для досягнення високих результатів у формуванні особистості.

Озброєння майбутніх учителів у процесі вивчення курсу не тільки ґрунтовними знаннями, а й відповідними вміннями і навичками.

Чітке профілювання курсу педагогіки, його орієнтація на підготовку фахівця певного освітнього рівня (бакалавр, магістр), а також із врахуванням типу освіти (загальної, професійної тощо).

Конкретизація окремих аспектів навчання і виховання, окреслених в основному курсі, через систему спеціальних курсів, семінарів, практикумів.

Формування в майбутніх учителів педагогічної спрямованості особистості, системи професійних переконань, інтересів і схильностей до педагогічної діяльності, а також почуття обов'язку і відповідальності за результати своєї праці.

Методика викладання педагогіки сьогодні поки що не являє собою єдиної усталеної системи. Її формування відбувається у процесі оформлення педагогіки як навчального предмета. На перших його етапах складається досвід викладання педагогіки, він узагальнюється і систематизується. На цій основі формуються певні принципи і правила, розробляються методичні рекомендації з окремих питань викладання. Поряд з узагальненням досвіду проводяться педагогічні дослідження. Рівень і характер досліджень, їх методологічна обґрунтованість та методичний інструментарій визначаються загальним рівнем розвитку педагогіки.

Методика викладання педагогіки являє собою синтез теоретичних знань і практичного педагогічного досвіду. Вона досліджує процес вивчення педагогіки як єдність змісту, форм і методів навчання, особливостей діяльності викладача і студентів. Методика викладання педагогіки концентрує свої зусилля на обґрунтуванні принципів і правил навчання, його форм і методів з метою забезпечення високого рівня професійної підготовки майбутніх педагогів.

2. Провідні завдання методики викладання педагогіки:

1. Розробка оптимального змісту курсу, шляхів поєднання основного і спеціального курсів педагогіки з метою вдосконалення професійної підготовки педагогів. Це завдання є найважливішим, оскільки педагог стоїть у джерел формування творчої особистості, а стрижнем його професійної підготовки є педагогічна наука.

2. Забезпечення досягнення майбутніми педагогами якісно нового рівня у засвоєнні знань з педагогічних дисциплін, розуміння ними оптимальних шляхів поліпшення навчання і професійної орієнтації учнів, подальшого підвищення рівня їх морального, фізичного й естетичного виховання.

3. Відбір і систематизація форм, методів і прийомів навчання майбутнього педагога з метою озброєння студентів навичками й уміннями організації навчально-виховної роботи в школі й інших навчально-виховних установах.

4. Формування професійно-педагогічної спрямованості майбутніх педагогів, вивчення передового досвіду, розробка рекомендацій щодо майбутньої професійної діяльності.

6. Спонування майбутніх педагогів до педагогічної творчості, допомога їм в узагальненні і поширенні відповідного досвіду, залучення студентів до узагальнення передового педагогічного досвіду у процесі вивчення курсу педагогіки.

ЛЕКЦІЯ 2: Методологічні засади методики викладання дошкільної педагогіки.

Провідне місце у доборі і систематизації матеріалу методики викладання педагогіки займає *наукова методологія*. Методологія визначається як сукупність вихідних філософських ідей, що лежать в основі дослідження природних чи суспільних явищ і які вирішальним чином впливають на теоретичну інтерпретацію цих явищ.

Методологія педагогіки являє собою систему знань про основи та структуру педагогічної теорії, про підходи до дослідження педагогічних явищ і процесів, про способи одержання знань, які об'єктивно відображають мінливу педагогічну дійсність в умовах розвитку суспільства.

Можна виділити ряд рівнів методології педагогіки, а саме:

Філософська методологія (філософія) є найвищим рівнем методології педагогіки, адже сама педагогічна наука народилася у надрах “науки про мудрість”. Тому педагогіка спирається у своїх дослідженнях на фундаментальні філософські закони, використовує її категорії тощо.

Загальнонаукова методологія (досягнення інших людинознавчих наук). Педагогіка використовує загальнонаукові принципи, форми, підходи до відображення дійсності, зокрема системний підхід, закони логіки, психологічні закономірності тощо.

Конкретно-наукова методологія (досягнення самої педагогічної науки).

Сама педагогічна наука накопичила значний фонд знань про сутність основних педагогічних процесів і явищ, які відображені у *загальнопедагогічних* законах і закономірностях.

Дисциплінарна методологія (результати дослідження в окремих галузях педагогічної науки) – закономірності навчання, виховання, розвитку особистості.

Методологія міждисциплінарних досліджень. Сюди можна віднести праці класиків педагогіки, котрі як правило досліджували педагогічні явища і процеси не виокремлено, а у їх взаємозв'язку. Тому ці роботи використовуються у різних галузях педагогічної практики.

ЛЕКЦІЯ 3: Основи формування педагогічної системи ЗВО.

1. Основи формування педагогічної системи ЗВО: стандарти, характеристики, категорії, прогнозування, моделі.

2. Педагогічний процес у вищій школі

До найважливіших педагогічних категорій належать навчання (самоосвіта), виховання (самовиховання), розвиток, педагогічний процес, педагогічна діяльність, модель діяльності, модель фахівця, прогнозування, педагогічне корегування, цілі, зміст, методи, цінності та організаційні форми навчання, виховання й розвитку студентів.

Педагогічні об'єкти, позначені цими категоріями, перебувають у постійному взаємозв'язку, створюючи цілісну структурну єдність — освітньо-виховну систему.

Педагогічна система закладу вищої освіти є сукупністю відносно самостійних елементів, функціонально пов'язаних між собою стратегічною метою - підготовкою студентів до професійної діяльності та суспільного життя.

Навчальний процес тісно пов'язаний зі стандартизацією освіти.

Стандарт — мінімальні обов'язкові вимоги до окремих аспектів освіти, виявлені діагностично. Оскільки будь-яка педагогічна система складається з елементів, які формулюють дидактичне завдання, та елементів, які описують дидактичні процеси, як способи розв'язання цих завдань, то сутність стандартизації в освіті полягає у двох аспектах.

Система освіти — сукупність освітніх (і державних, і недержавних, неформальних, альтернативних) закладів, що мають найрізноманітніші характеристики, насамперед за рівнем і професійною підготовкою. Однак розмаїття освітніх закладів як таке ще не може слугувати підставою для надання освіти статусу системи.

Система, як відомо, - не просто сукупність об'єктів, компонентів, явищ, процесів тощо, а їх взаємозв'язок, взаємодія, за яких система набуває нових інтегративних якостей: гнучкості, динамічності, варіативності, адаптивності, стабільності, прогностичності, наступності, демократичності. Система освіти має бути гнучкою й адаптуватися до соціально- економічних змін у державі. Водночас вона повинна бути стабільною у своїй психолого-педагогічній основі, непідвладною кон'юнктурі.

2. Педагогічний процес у вищій школі

Педагогічний процес - центральна категорія педагогіки, яка у відповідній літературі має багато трактувань. Однак педагогічний процес - це внутрішньо логічно пов'язана сукупність процесів, які у своїй багатогранності й складності трансформують досвід людства, його знання, цінності, надбання в особистісні якості, установки та риси студентів, а також їх освіченість та ідейні, культуру й здібності, звички й характер.

Отже, у педагогічному процесі, як системі, воєдино злито процеси розвитку, виховання й навчання разом з усіма умовами, формами й методами їхнього перебігу.

Основні завдання педагогічного процесу у вищому навчальному закладі:

- підготовка молодих громадян до суспільно корисної діяльності;
- цілеспрямоване формування особистості громадянина, глибоко відданого своєму народові, який має високі моральні й громадянські якості;
- озброєння студентів такою системою професійних знань, навичок і вмінь, які забезпечили б ефективну практичну діяльність у певній галузі діяльності;
- забезпечення цілеспрямованого розвитку духовних сил, інтелектуальних, фізичних і моральних якостей кожного студента.

Змістовий модуль 2 Проектування процесу викладання дисципліни, змісту та використання педагогічних засобів. Методика діагностики ЗУН студентів.

ЛЕКЦІЯ 4: Використання методів навчання на академічних заняттях з дошкільної педагогіки.

Єдиної універсальної класифікації методів навчання дидактикам і методистам створити не вдалося. Але, здається, така класифікація методів неможлива в принципі - через різноманітність і багатофункційність методів. Єдину класифікацію методів неможливо створити так само, як, скажімо, єдину класифікацію людей. Для оцінки й вибору методів доведеться використовувати низку наявних класифікацій, здійснених на основі різних засад. Пропонують класифікувати методи на основі таких засад:

- за джерелом знань (виокремлюють словесні, наочні й практичні методи, тому що інших джерел, крім слова, образу й досвіду, не існує);
- за відповідним етапом навчання, на кожному з яких розв'язують специфічні завдання (орієнтація на методи підготовки тих, кого навчають, до вивчення матеріалу, що передбачає пробудження інтересу, пізнавальної потреби, актуалізацію базових знань, необхідних умінь і навичок; на методи вивчення нового матеріалу; на методи конкретизації й поглиблення знань, набування практичних умінь і навичок, які сприяють використанню пізнаного; на методи контролю й оцінки результатів навчання);
- за способом керівництва навчальною діяльністю безпосередні або опосередковані (виокремлюють методи пояснення педагога й різноманітні методи організації самостійної

роботи студентів);

- за логікою навчального процесу (опора на індуктивні й дедуктивні, аналітичні й синтетичні методи);

- за дидактичними цілями виокремлюють методи організації діяльності тих, кого навчають, методи стимулювання діяльності, наприклад, конкурси, змагання, ігри, заохочення й інші методи перевірки й оцінки.

Пояснювально-ілюстративний метод. Студенти здобувають знання, слухаючи розповідь, лекцію, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення. Такий метод якнайширше застосовують для передавання значного масиву інформації. Його можна використовувати для викладення й засвоєння фактів, підходів, оцінок, висновків.

Репродуктивний метод. Ідеться про застосування вивченого на основі зразка або правила. Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам - в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.

Метод проблемного викладення. Використовуючи будь-які джерела й засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Студенти стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

Частково-пошуковий, або евристичний метод. Його суть - в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі студенти на основі роботи над програмами (зокрема й комп'ютерними) та з навчальними посібниками. Такий метод, один з різновидів якого є евристична бесіда, - перевірений спосіб активізації мислення, спонування до пізнання.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри та виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук.

ЛЕКЦІЯ 5: Організаційні форми навчання студентів дошкільної педагогіки.

Зміст освіти реалізується у різних *формах навчання*. Провідною формою навчання у вищому навчальному закладі є лекція.

Лекція визначає шляхи здійснення усіх видів і форм навчання у вищому навчальному закладі. Вона закладає основи розуміння і ставлення до предмету. Лекція - це стрункий систематичний і системний виклад певної наукової проблеми або її частки. Методично лекція повинна відповідати таким основним вимогам: бути на сучасному рівні розвитку науки, мати закінчений характер (висвітлення певної теми), бути внутрішньо переконливою (аргументація), викликати інтерес у студентів до науки, містити добре продумані ілюстративні приклади, спрямовувати студентів на самостійну роботу, бути доступною і зрозумілою.

У практиці вищої школи розповсюдженими є такі види лекцій.

Лекція-бесіда або діалог з аудиторією - найбільш проста форма активного залучення слухачів до навчального процесу. Бесіда як метод навчання відома з часів Сократа; вона передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією. Її перевага полягає у тому, що вона дозволяє прикути увагу слухачів до найбільш важливих питань з теми, визначити зміст і темп викладу навчального матеріалу з урахуванням особливостей аудиторії. Участь слухачів в лекції можна забезпечити різними прийомами. Наприклад, на початку лекції

викладач задає аудиторії питання, призначене не для контролю успішності, засвоєння знань, а для виявлення думки і рівня ознайомленості слухачів з даною проблемою, ступеня їх готовності до сприйняття наступного матеріалу. Питання адресуються всій аудиторії; слухачі відповідають з місць. Для економії часу питання треба формулювати так, щоб на них можна було давати однозначні відповіді. З урахуванням думок викладач буде свої міркування під час лекції і має при цьому можливість викласти найбільш доказово наступну тезу виступу. Питання можуть бути як елементарні (для того, щоб зосередити увагу слухачів), так і проблемні. Слухачі, обмірковуючи відповідь на задане питання, отримують можливість самостійно дійти висновків і узагальнень, які викладач мав їм повідомити в якості нових знань, або ж зрозуміти глибину і важливість проблеми, яка обговорюється; останнє, в свою чергу, підвищує інтерес і ступінь сприйняття матеріалу. За такої форми лектор має піклуватися, щоб його питання не залишалися без відповіді, інакше вони будуть мати лише риторичний характер, не забезпечуючи достатньої активізації мислення студента.

Лекція-дискусія. На відміну від попереднього прийому, у цій ситуації викладач не тільки використовує відповіді слухачів на його питання, а й організовує вільний обмін думками в інтервалах між логічними розділами. Це поживає навчальний процес, активізує пізнавальну діяльність аудиторії, дозволяє викладачеві керувати колективною думкою, використовуючи її з метою переконання, долаючи негативні установки і помилкові думки деяких студентів. Зрозуміло, що ефект досягається лише за умови правильного добору питань для дискусії та вдалого, цілеспрямованого керівництва нею. Питання ставляться залежно від контингенту аудиторії.

Лекція з розбором конкретних ситуацій - один із способів активізації навчально-пізнавальної діяльності слухачів. За формою така лекція є дискусією, однак для обговорення викладач ставить не питання, а наводить конкретну ситуацію. Ця ситуація представляється усно або у фрагменті діафільму, відеозапису і містить у собі достатню інформацію для оцінки явища і його обговорення. Викладач намагається розв'язати дискусію. Іноді обговорення мікроситуації використовується як своєрідний пролог до наступної частини лекції. Це необхідно для того, щоб зосередити увагу аудиторії на окремих проблемах, підготувати до творчого сприймання матеріалу. Як правило, ситуація добирається досить гостра (конфліктна). Але потрібно пам'ятати, що на обговорення не повинно витрачатися багато часу; не можна також допускати, щоб дискусія відхилялась під теми. Треба пам'ятати, що основним змістом заняття є лекційний матеріал.

Лекція із застосуванням техніки зворотного зв'язку. Прикладом такої лекції може бути програмоване навчання, де лектор має можливість отримати інформацію про реакцію аудиторії на поставлене питання за допомогою технічних засобів. Можна також рекомендувати такий прийом, як постановка питань на початку лекції чи після кожного її розділу. Якщо відповідь є правильною, викладач продовжує виклад, якщо ж ні - ставить питання і підводить підсумки.

Лекція консультація. Така лекція проводиться з практичних тем або а том а практичною спрямованістю. Лектор викладає основні моменти, є потім студенти задають питання. На це можна виділити 50% часу. В кінці лекції викладач підводить підсумки (наприклад, лекція про передовий досвід).

Семінарські заняття забезпечують розвиток творчого професійного мислення, пізнавальної мотивації і професійного використання знань у навчальних умовах. Професійне використання знань - це вільне володіння мовою педагогічної науки, тобто точне оперування термінами, поняттями, визначеннями. Семінари складаються з двох взаємопов'язаних ланок - самостійного вивчення студентом програмного матеріалу і обговорення на заняттях результатів пізнавальної діяльності. Вони вчать працювати самостійно, формують навички роботи з літературою, розвивають інтерес до предмету, вчать аргументувати відповідь, сприяють зв'язку теорії і практики.

Структура семінарів може бути різною. Наприклад, семінар-бесіда має таку

структуру: слово викладача, бесіда за окремими невеличкими питаннями, підсумкове слово викладача. Семінар-доповідь (за рефератом); доповідач і опоненти, рецензент. Коментоване читання навчити читати і аналізувати текст (текст добирається заздалегідь). Семінар - розв'язування задач: вступне слово вчителя, виступи, колективне обговорення - оцінка роботи. Семінар-диспут - проміжний вид між семінаром-бесідою і повідомленням. Структура: вступне слово викладача, дискусія, підведення підсумків.

ЛЕКЦІЯ 6: Контроль та оцінка знань, умінь та навичок студентів під час вивчення курсу «Дошкільна педагогіка».

Категорія контролю має кілька значень. У дидактиці його тлумачать як нагляд, спостереження і перевірку успішності студентів. **Контроль при цьому виконує такі функції:**

- освітню (сприяння поглибленню, розширенню, удосконаленню знань студентів, уточненню і систематизації навчального матеріалу з предмету);
- діагностично-корегуючу (виявлення знань, умінь і навичок, утруднень, недоліків, неуспішності; забезпечення зворотного зв'язку у різновидах: «студент - викладач» і «студент-студент»);
- контролюючу (визначення рівня знань, умінь і навичок студентів, підготовленості до засвоєння нового матеріалу, виставлення оцінок студентам);
- виховну (спрямовану на поліпшення особистої дисципліни, розвиток волі, характеру, навичок систематичної самостійної праці та ін.);
- розвивальну (сприяння розвитку психічних процесів особистості - уваги, пам'яті, мислення, інтересів, пізнавальної активності, мовленнєвої культури студентів);
- -стимулюючо-мотиваційну (стимулювання студентів до покращення навчальної діяльності, розвитку особистої відповідальності, формування мотивів навчання);
- управлінську (забезпечення цілеспрямованості у навчанні);
- прогностично-методичну (стосується як викладача, який отримує досить точні дані для оцінки своєї праці, результатів запровадження своєї методики викладання, шляхів подальшого вдосконалення навчання, так і студентів, оскільки допомагає їм прогнозувати свою навчальну та наукову роботу).

Принципи організації контролю й оцінки знань студентів визначаються метою навчально-виховного процесу у ЗВО, а також об'єктивними закономірностями педагогічного процесу в них:

- ❖ принцип індивідуального характеру перевірки й оцінки знань студентів передбачає індивідуальну роботу викладача з кожним студентом, врахування його індивідуальних особливостей; принцип систематичності і системності перевірки й оцінки знань впливає на здійснення контролю протягом усього періоду навчання студента у ВНЗ;
- ❖ принцип тематичності стосується усіх ланок перевірки і передбачає оцінку навчальної діяльності студентів за семестр чи навчальний рік, і з кожної теми;
- ❖ принцип диференційованої оцінки успішності навчання студентів передбачає здійснення оцінки успішності на основі різнорівневого підходу;
- ❖ принцип єдності вимог викладачів до студентів передбачає урахування кафедрями і викладачами діючих загальнодержавних стандартів;
- ❖ принцип об'єктивності - це систематичний аналіз результатів міжсесійного контролю і показників успішності за єдиними критеріями з метою своєчасного здійснення заходів для поліпшення організації і змісту навчально-виховного процесу, підвищення ефективності і якості аудиторних і самостійних занять студентів з метою запобігання (зменшення) відсуву;
- ❖ принцип гласності передбачає доведення результатів контролю до відома студентів.

Види перевірки навчальної роботи студентів визначаються ступенем їх адекватності

сформульованим принципам контролю знань. У роботі вищої ніколи здійснюються **такі види контролю**:

– міжсесійний контроль (*попередня перевірка, поточна перевірка, тематична перевірка*);

– підсумковий контроль.

Попередню перевірку проводять з метою визначення ступеня готовності студентів до навчання залежно від етапу навчання і місця проведення контролю. Останній може здійснюватися, наприклад, на початку навчального року з метою встановлення рівня знань студентів; перед вивченням нового розділу - для визначення питань, що потребують повторення, ступеня готовності студентів до сприйняття нової інформації, підготовки студентів до практичних чи лабораторних робіт, до роботи над першоджерелами тощо.

Попередня перевірка може проводитись у *формах* письмових контрольних робіт, фронтальних опитувань перед початком практичних чи лабораторних робіт, усної перевірки окремих груп студентів, стандартизованого контролю знань.

Завданням поточної перевірки успішності студентів є збереження оперативного (безпосередньо у процесі навчання), зовнішнього («викладач - студент - викладач») і внутрішнього («викладач - студент - студент») зворотного зв'язку. На базі отриманої інформації проводиться необхідне коригування навчальної діяльності студента, що особливо важливо для стимулювання його самостійної роботи.

Міжсесійний контроль сприяє забезпеченню ритмічної роботи студентів, виробленню у них вміння чітко організувати свою працю, допомагає викладачеві своєчасно виявити невстигаючих і допомагати їм, організувати індивідуальні творчі заняття для найкраще підготовлених студентів. Дані міжсесійного контролю використовуються для внесення відповідних змін у матеріал, що вивчається на лекціях, у зміст консультацій, індивідуальної роботи зі студентами, контрольних робіт, колоквиумів.

Провідне місце у системі контролю навчальної роботи студентів **посідає рубіжний контроль** (заліки, курсові) та підсумковий і заключний контроль (семестрові та державні іспити). Заліки, екзамени, курсові та дипломні роботи, виробничі і педагогічна практика традиційно вважаються основними формами контролю навчальної роботи студентів. Кількість іспитів, як правило, не повинна перевищувати п'яти, а кількість заліків за семестр - шести, у тому числі не більше двох диференційованих.

Заліки - це підсумкова форма перевірки результатів виконання студентами практичних, лабораторних, курсових робіт (проектів), засвоєння ними матеріалу семінарських занять, практики. Заліки, як правило, проводяться без білетів і оцінок, у вигляді бесіди викладача зі студентами. Співбесіди можуть проводитись індивідуально. Під час заліку викладач констатує факт виконання чи невиконання студентами необхідних робіт. Якщо студент якісно і систематично працював протягом семестру, викладач може поставити йому залік «автоматично».

Іспити складаються за білетами, затвердженими кафедрою. Досвідчені викладачі нерідко проводять іспити за білетами у вигляді вільної бесіди. При цьому запитання білета виступають стрижнем такої бесіди, а оцінки оголошується як її підсумок.

Змістовий модуль III Шляхи вдосконалення індивідуальних методичних систем.

ЛЕКЦІЯ 7: Впровадження сучасних педагогічних технологій при викладанні дисципліни «Дошкільна педагогіка».

Теоретичні й практичні аспекти інноваційних педагогічних технологій організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах розглядалися в дослідженнях О.Гохберг, О.Євдокимова, І.Козловської, А.Слободенюка, інноваційні технології професійної підготовки майбутніх учителів розкриті в роботах І.Богданової.

Навчальна технологія - поняття близьке, але не тотожне поняттю педагогічна технологія. Воно підбиває шлях освоєння конкретного навчального матеріалу (поняття) в

межах відповідного навчального предмета, теми, питання. Потребує спеціальної організації навчального змісту, адекватних йому форм і методів навчання. Але можливі й такі варіанти: до форм навчання добираються зміст і методи навчання або до методів - форми і структурується зміст навчання. Наприклад, це можуть бути предметне навчання, ігрова технологія, технологія проблемного навчання (на рівні методу), інформаційні технології, технологія використання опорних схем, конспектів, класично лекційне навчання, навчання за допомогою аудіовізуальних технічних засобів чи книжки, система «консультант», система «репетитор» (індивідуальне), дистанційне навчання, комп'ютерне навчання та ін.

Педагогічна технологія - це системний метод створення, застосування і визначення усього процесу викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів в їх взаємодії, що ставить своїм завданням оптимізацію форм навчання (ЮНЕСКО).

Педагогічна технологія означає системну сукупність і порядок функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних засобів, що використовуються для досягнення педагогічної мети (М.В.Кларін).

Педагогічна технологія - це створена адекватно до потреб і можливостей особистості і суспільства теоретично обґрунтована навчально-виховна система соціалізації, особистісного і професійного розвитку і саморозвитку людини в освітній установі, яка, внаслідок упорядкованих професійних дій педагога при оптимальності ресурсів і зусиль всіх учасників освітнього процесу, гарантовано забезпечує ефективнішу реалізацію свідомо визначеної освітньої мети та можливість оптимального відтворення процесу на рівні, який відповідає рівню педагогічної майстерності педагога. (С.О.Сисоєва).

На нашу думку поняття педагогічна технологія є змістовим узагальненням, що включає в себе всі ці визначення і може бути представлено трьома аспектами:

а) *науковим* (педагогічна технологія - складова педагогічної науки, що проєктує педагогічні процеси у педагогічних системах);

б) *процесуально-описовим* (опис, алгоритм процесу, сукупність цілей, змісту методів і засобів, для досягнення гарантованих результатів, запланованої мети);

в) *процесуально-дійовим* (здійснення технологічного процесу, функціонування всіх особистісних інструментальних і методологічних педагогічних засобів).

Таким чином педагогічна технологія функціонує в якості науки, що досліджує найбільш раціональні шляхи навчання, і в якості системи принципів, прийомів і способів, що застосовуються у навчанні, і в якості реального процесу навчання.

ЛЕКЦІЯ 8: Інноваційна діяльність викладачів ЗВО.

Науково-педагогічний працівник вищого навчального закладу свою педагогічну діяльність здійснює у напрямках: *навчальної, методичної, науково-дослідницької та виховної діяльності*.

Визначальним завданням науково-педагогічного працівника є *навчальна діяльність*, спрямована на організацію процесу навчання відповідно до нормативних документів. Вона поєднує теоретичну складову, пов'язану з розкриттям сутності науки, нових закономірностей, і практичну, яка спрямована на розв'язання педагогічних завдань. Науково- педагогічний працівник визначає мету і завдання навчання з конкретного предмета у взаємозв'язку з іншими дисциплінами; обмірковує зміст навчання, сучасні форми і методи, що сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності студента, форми контролю.

З навчальною роботою тісно пов'язана *методична діяльність* щодо підготовки навчального процесу, його забезпечення та удосконалення. До неї належить: підготовка до лекційних, лабораторних, практичних, семінарських занять, навчальної практики; розроблення і підготовка до видання конспектів лекцій, збірників вправ і задач, лабораторних практикумів, методичних матеріалів з курсових і дипломних робіт; поточна робота щодо підвищення педагогічної кваліфікації (читання методичної і навчальної, науково-методичної літератури); вивчення передового досвіду з наданням звітності і

рецензування конспектів лекцій, збірників задач і лабораторних практикумів; складання методичних розробок, завдань, екзаменаційних білетів, тематики курсових робіт; розроблення графіків самостійної роботи студентів тощо.

Педагогічна діяльність науково-педагогічного працівника обов'язково поєднана з *науково-дослідницькою діяльністю*, яка збагачує внутрішній світ, розвиває творчий потенціал, підвищує науковий рівень знань. А педагогічна діяльність спонукає до глибоких узагальнень і систематизації матеріалу, до досконалішого формулювання ідей, висновків і нових гіпотез.

Виховну діяльність науково-педагогічний працівник здійснює передусім) процесі навчання, використовуючи потенційні можливості навчальних дисциплін, а також під час спілкування у позалекційний час. Кожен науково- педагогічний працівник має усвідомити важливість свою виховного впливу на майбутніх фахівців і реалізувати цю функцію не лише через співбесіди, кураторську роботу, керівника клубів, роботу в гуртожитках, проведення вечорів, екскурсій тощо, а й на власному прикладі.

Комунікативна компетентність науково- педагогічного працівника виявляється в його здатності здійснювати педагогічне спілкування під час навчально-виховного процесу.

Педагогічне спілкування - різноманітні форми психологічної взаємодії педагога з вихованцями і в навчальний, і в позанавчальний час, які спрямовані на спільне розв'язання різноманітних завдань, формування і всебічний розвиток особистості вихованців, створення умов для реалізації їх творчих здібностей та формування індивідуальності.

Педагогічний такт. Узагальненим виявленням стилю спілкування педагога є *педагогічний такт*, у якому акумульовано всі складові педагогічної культури педагога і який є одним із основних показників педагогічної майстерності.

Педагогічний такт — це педагогічно грамотне спілкування в складних педагогічних ситуаціях, вміння знайти педагогічно доцільний і ефективний спосіб впливу, відчуття міри, швидкість реакції, здатність швидко оцінювати ситуацію і знаходити оптимальне рішення.

Основні характеристики творчого мислення: ясність, чіткість, логічність, системність, послідовність, самостійність, гнучкість, сміливість і оригінальність.

Ці характеристики творчого мислення педагогу забезпечують:

- постійний і систематичний пошук актуальних навчально-виховних проблем, які потребують розв'язання;
- виявлення оригінальних і нестандартних прийомів і способів розв'язання навчально-виховних проблем, труднощів, завдань;
- послідовне, систематичне і безперервне вдосконалення стилю, методів і форм власної дидактичної виховної діяльності;
- творче намагання до інноваційного здійснення навчально-виховних заходів та широке залучення до із обґрунтування інших педагогів і студентів;
- відкритість для нового і нестандартного, вміння знаходити в них суттєве і перспективне;
- послідовну і рішучу відмову від стереотипного стилю мислення, розв'язання завдань і здійснення навчально-виховних заходів;
- здатність сміливо відмовитися від окремих елементів рутинного стилю діяльності та знаходити оптимальні шляхи подальшої діяльності;
- оптимістичне прогнозування майбутніх навчальних виховних дій і передбачення їх результатів тощо.

МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра дошкільної освіти

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ЗП.Н.05 Методика викладання дошкільної педагогіки
(шифр і назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійна програма Дошкільна освіта
(назва)
спеціальність 012 Дошкільна освіта
(код та найменування)
факультет філології та масових комунікацій
(назва факультету)

Методичні рекомендації

Методика викладання дошкільної педагогіки

для студентів ОПП **Дошкільна освіта**

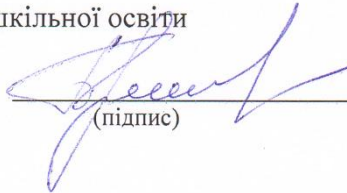
Спеціальністю (напрямом підготовки) **012 Дошкільна освіта**

Укладач: Бухало О.Л., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні **кафедри дошкільної освіти**

Протокол від “27” серпня 2019 року, № 1

Завідувач кафедри дошкільної освіти

(підпис)

(Брежнєва О.Г.)

(прізвище та ініціали)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Методика викладання дошкільної педагогіки» – є формування у студентів спеціальності «Дошкільна освіта» системи методичних знань, умінь та навичок необхідних для ефективного виконання функціональних обов'язків викладача ЗВО та викладання курсу «Дошкільної педагогіки», зокрема.

Завдання курсу:

- розкрити методологічні засади методики викладання дошкільної педагогіки у вищих навчальних закладах;
- сприяти оволодінню студентами методами науково-педагогічного дослідження;
- забезпечити засвоєння студентами знань про цілісність процесу викладання навчальної дисципліни, форми, методи, технології та засоби навчання у ЗВО;
- сформуванню умінь планувати, організовувати та проводити академічні заняття з дисципліни «Дошкільна педагогіка», здійснювати оптимальний вибір форм та методів навчання;
- розвивати вміння самостійної роботи та творчого стилю учіння.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі: початковий курс входить до складу нормативних дисциплін загальної підготовки.

Передумови для вивчення дисципліни. Успішне оволодіння програмою передбачає попереднє вивчення студентами таких навчальних дисциплін «Педагогіка загальна», «Педагогіка дошкільна», «Методика викладання педагогічних дисциплін».

Результати навчання. Формулювання результатів навчання для нормативних дисциплін базується на результатах навчання, визначених відповідною освітньою програмою (програмних результатах навчання):

- Спілкуватися та представляти ефективно дослідницькі ідеї в усній та письмових формах перед фаховою і нефаховою аудиторією.
- Створювати та пояснювати нові знання шляхом проведення дослідження, розширювати передові напрями галузі знань, здійснювати публікації.
- Визначити етичні наслідки наукових досліджень та їх впровадження.
- Скласти список критеріїв, які необхідно взяти до уваги при складанні програми експерименту.
- Порівняти та співставити різні педагогічні технології.
- Визначити і сформулювати проблеми, які безпосередньо стосуються сфери рішень освітнього менеджменту.
- Оцінити основні області, які сприяють здобуттю професійних знань досвідченими викладачами.
- Планувати, виконувати та критично оцінювати свої лідерські якості й менеджмент при ефективній відповідній та раціональній зміні в середовищі роботи.
- Здатність працювати в групі продуктивно, відіграючи провідну роль в окремих випадках, головуючи під час дебатів та дискусій у міжнародній та мультикультурній групі.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: **знати** принципи розробки та аналізу навчальної програми дисципліни та іншої навчально-методичної документації; зміст дидактичної діяльності педагога професійної освіти: мету, зміст та технології дидактичного проектування процесу навчання; шляхи вдосконалення навчально-виховного процесу та провідні напрями підвищення його ефективності; доцільні та оптимальні шляхи використання форм, методів, засобів викладання навчальної дисципліни; **уміти** виконувати функції викладача вищої школи; уміти управляти пізнавальною діяльністю студентів; уміти управляти діяльністю студентського колективу, планувати його роботу, забезпечувати її ефективність; уміти самостійно приймати управлінські рішення і нести за них відповідальність.

Зміст курсу передбачає проведення лекційних, семінарських занять та організацію самостійної (індивідуальної) роботи студентів. На лекціях логічно і послідовно

викладаються найбільш загальні наукові питання програми. Лекції дають основи наукових знань, визначають напрями роботи на семінарських заняттях і завдання для самостійної роботи студентів. Семінарські заняття уточнюють, конкретизують і систематизують знання, здобуті під час лекцій та самостійної роботи, розвивають педагогічне мислення, вміння вести дискусію, робити повідомлення, доповіді. Самостійна робота студентів (вивчення літератури, виконання практичних завдань тощо) спрямована на поглиблене вивчення програмового матеріалу. Контроль за самостійною роботою здійснюється в усіх формах аудиторних занять, в процесі індивідуальної роботи зі студентами, при написанні ІНДЗ та екзамену.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМ I Методологічні засади методики викладання дошкільної педагогіки.

Т 1. Методика викладання дошкільної педагогіки як галузь педагогічних знань.

Методика професійної освіти як наукова галузь педагогічних знань. Термінологічний апарат методики викладання дошкільної педагогіки: дидактико-методичні, методико-економічні, методичні. Етапи розвитку методики викладання навчальних дисциплін. Рівні вивчення навчальних дисциплін. Основні структурні компоненти занять у ЗВО. Методичні розробки плану вивчення навчальної дисципліни. Методична розробка проведення практики студентів на виробництві. Проектування педагогічного сценарію навчальних занять.

Т 2. Методологічні засади методики викладання дошкільної педагогіки. Методологічні аспекти діяльності викладача вищої школи. Сутність методичної діяльності викладача ЗВО. Поняття компетентності викладача у педагогіці, визначення суті. Функції методичної діяльності викладача вищої школи. Структурні компоненти методичної діяльності викладача ЗВО. Методичні уміння в професійній діяльності викладача. Характеристика видів методичної діяльності викладачів: методичні розробки та методичні рекомендації. Результати методичної діяльності викладача.

Т 3. Основи формування педагогічної системи ЗВО. Інформаційне забезпечення процесу викладання курсу «Дошкільна педагогіка».

Інформація – ресурс науки та освіти. Характеристика способів надання інформації. Форми надання змістової навчальної інформації. Алгоритм визначення корисності інформації у процесі пошуку. Структурування змістової навчальної інформації. Характеристика засобів навчання. Визначення функцій засобів навчання. Класифікація засобів навчання.

ЗМ II Проектування процесу викладання дисципліни, змісту та використання педагогічних засобів. Методика діагностики ЗУН студентів.

Т.4 Використання методів навчання на академічних заняттях з дошкільної педагогіки.

Суть та характеристика методів навчання у ЗВО. Характеристика підходів до класифікації методів навчання. Суть та значення активних та інтерактивних методів навчання (мозкова атака, подвійне кільце Сократа, рада піратів, метод фокальних об'єктів, метод морфологічного аналізу, метод евристичних запитань,). Умови організації занять з використанням активних та інтерактивних методів навчання. Критерії вибору методів навчання. Чинники, що обумовлюють вибір методів навчання.

Т 5. Організаційні форми навчання студентів дошкільної педагогіки .

Загальна характеристика форм організації навчання у ЗВО, їх функції. Лекція – головна ланка дидактичного циклу навчання: мета, структурні компоненти, вимоги до проведення. Сучасна класифікація лекцій. Методика підготовки лекції з дошкільної педагогіки. Методика викладання лекції. Методика проведення практичних, семінарських та лабораторних занять. Критерії оцінки якості проведення лекційних, практичних, семінарських занять. Альтернативні форми організації навчання: колоквиуму, консультації тощо. Вимоги до вибору організаційних форм навчання.

Т. 6 Контроль та оцінка знань, умінь та навичок студентів під час вивчення курсу «Дошкільна педагогіка».

Значення контролю у процесі викладання дошкільної педагогіки, його завдання та зміст. Вимоги до контролю якості знань, умінь та навичок студентів ЗВО. Функції та види педагогічного контролю. Характеристика методів та форм контролю. Рейтинговий контроль при кредитно-модульному навчанні. Педагогічні вимірювання: суть та значення. Вимоги до тестування студентів, моделювання дидактичних тестів.

ЗМ III Шляхи вдосконалення індивідуальних методичних систем.

Т.7 Впровадження сучасних педагогічних технологій при викладанні дисципліни «Дошкільна педагогіка».

Сутність педагогічних технологій: виникнення та розвиток. Періодизація еволюції педагогічної технології. Види педагогічних технологій: асоціативно-рефлекторна концепція навчання, теорія змістового узагальнення, проблемне навчання, програмове навчання, алгоритмізація навчання, теорія поетапного формування розумових дій та понять, теорія проектного навчання, ігрові технології, модульна технологія навчання, дистанційна освіта. Порівняльна характеристика педагогічних технологій. Узагальнені характеристики педагогічних технологій. Вибір педагогічних технологій.

Т. 8 . Інноваційна діяльність викладачів вищого навчального закладу.

Інновації в освіті. Характеристика типів інноваційних процесів в освіті. Класифікація освітніх інновацій. Модель реалізації інновацій у навчальному закладі. Умови реалізації інновацій в освіті. Принципи поетапного впровадження інновацій в освітній процес навчального закладу. Діяльність викладача ЗВО з реалізації інновацій у освітній практиці. Критерії оцінки педагогічних інновацій, вимоги до них.

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	Т 1. Методика викладання дошкільної педагогіки як галузь педагогічних знань.	1	-
2.	Т 2. Методологічні аспекти діяльності викладача вищої школи.	1	-
3.	Т 3. Інформаційне забезпечення процесу викладання курсу «Дошкільна педагогіка»	2	-
4.	Т.4 Використання методів навчання на академічних заняттях з дошкільної педагогіки.	1	-
5.	Т 5. Організаційні форми навчання студентів дошкільної педагогіки	1	2
6.	Т. 6 Контроль та оцінка знань, умінь та навичок студентів під час вивчення курсу «Дошкільна педагогіка».	2	-
7.	Т.7 Впровадження сучасних педагогічних технологій при викладанні дисципліни «Дошкільна педагогіка».	1	2
8.	Т. 8 . Інноваційна діяльність викладачів ЗВО.	1	-
Разом		10	4

Змістовий модуль 1. Актуальні проблеми змісту та методики викладання дошкільної педагогіки

Тема 1. Концептуальні підходи до організації навчання майбутніх педагогів у системі вищого навчального закладу

План.

1. Предмет, мета, завдання курсу «Методика викладання педагогіки дошкільної».
2. Пріоритетні напрямки підготовки педагогів дошкільного профілю в сучасних умовах.
3. Принцип навчання у процесі професійної підготовки фахівця.
4. Дидактична підготовка майбутнього педагога як фактор професійного і особистісного становлення.
5. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір.
6. Методологічні підходи до організації навчання у системі ЗВО.
7. Основні функції професійної діяльності викладача із дошкільної педагогіки.
8. Компетентісний підхід у підготовці майбутнього педагога з дошкільної освіти.

Тема 2. Сутність та особливості підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти

План.

1. Загальна характеристика форм і методів навчання у вищій школі.
2. Компоненти системи підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти.
3. Ефективні умови формування у майбутніх педагогів професійної компетентності.
4. Навчальний план підготовки фахівця з дошкільної освіти в системі ЗВО.
5. Вимоги до навчальних програм педагогічних дисциплін, що розробляються за кредитно-модульним підходом.
6. Загальна характеристика методів навчання.
7. Методи проблемного навчання, засоби навчання, прийоми створення проблемних ситуацій.
8. Урахування специфіки підготовки фахівця при доборі і визначенні форм

навчання.

Змістовний модуль 2. Організаційно-методична діяльність викладача дошкільної педагогіки

Тема 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ЗВО

План.

1. Лекційно-поточна форма навчання педагогіки.
2. Використання мультимедійного забезпечення у процесі викладання педагогічних дисциплін
3. Семінарські заняття з педагогіки:
 - розв'язування педагогічних задач;
 - організація й проведення ділової гри;
 - моделювання фрагментів виховних заходів;
 - мікророзкладання.
4. Нетрадиційні форми навчання педагогіки.
5. Характеристика методів педагогічної підготовки майбутнього вчителя..

Тема 2. Сутність і значення науково-дослідницької роботи студентів у процесі вивчення дошкільної педагогіки

План.

1. Організація і керівництво навчально-дослідницькими роботами студентів (курсова робота, проекти та ін.)
2. Науково-дослідницька діяльність педагога з дошкільної освіти. Робота з науковою літературою.
3. Самоаналіз та самовдосконалення професійної діяльності викладача дошкільної педагогіки.
4. Вимоги до написання наукової статті.
5. Презентація наукового проекту.

Тема 3. Позааудиторна та виховна робота викладача дошкільної педагогіки

План

1. Добір методів відповідно до форми організації роботи студентів з вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка дошкільна».
2. Планування та організація самостійної роботи студентів.
3. Зміст і організація практики студентів у ЗДО.
4. Особливості виховної роботи у ЗВО .
5. Вимоги до куратора академічної групи.

ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	Т 1. Методика викладання дошкільної педагогіки як галузь педагогічних знань.	6	8
2.	Т 2. Методологічні аспекти діяльності викладача вищої школи.	6	8
3.	Т 3. Інформаційне забезпечення процесу викладання курсу «Дошкільна педагогіка»	6	8
4.	Т.4 Використання методів навчання на академічних заняттях з дошкільної педагогіки.	6	8
5.	Т 5. Організаційні форми навчання студентів дошкільної педагогіки	6	8
6.	Т. 6 Контроль та оцінка знань, умінь та навичок студентів під час вивчення курсу «Дошкільна педагогіка».	7	8

7.	Т.7 Впровадження сучасних педагогічних технологій при викладанні дисципліни «Дошкільна педагогіка».	7	8
8.	Т. 8 . Інноваційна діяльність викладачів ЗВО.	7	9
Разом		10	4

**Блок завдань самостійної роботи з дисципліни
«Методика викладання дошкільної педагогіки»**

1. Розробіть тези лекції з дисципліни «Педагогіка дошкільна», враховуючи усі необхідні її структурні компоненти: тема, мета, план, зміст питань. Тему лекції обрати самостійно. згідно робочої програми дисципліни «Педагогіка дошкільна», що затверджена на кафедрі дошкільної освіти МДУ.

2. Розробити завдання для самостійної роботи студентів з дисципліни «Педагогіка дошкільна», до одного з розділів курсу «Дошкільна педагогіка».

3. Розробити конспект семінарського заняття, враховуючи усі його структурні компоненти (за однією із тем робочої програми навчального курсу «Педагогіка дошкільна»).

4. Розробіть ділову гру з навчальної дисципліни «Педагогіка дошкільна», тема за вибором студента.

5. Змодельуйте професіограму готовності майбутнього викладача до викладання дошкільної педагогіки.

6. Розробіть завдання для педагогічної практики студентів спеціальності «Дошкільна освіта».

7. Скласти перелік тем індивідуальних навчально-дослідних завдань до дисципліни «Педагогіка дошкільна».

8. Розробити список сучасної літератури до дисципліни «Методика викладання дошкільної педагогіки».

Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНДЗ захистом творчого проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид творчої роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, висвітлює рівень опанування знаннями з корекційної педагогіки та практичними вміннями аналізувати досліджувану проблему, відображає певний рівень навчальної компетентності студента. З даної дисципліни студент виконує індивідуально-дослідне завдання (творчий проект) за результатами вивчення змістових модулів.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час практичних занять і охоплює значний обсяг змісту навчального курсу.

Вид ІНДЗ – творчий проект. ІНДЗ має бути стислим, носити оглядовий характер. Повинно бути представлено у зручній для сприймання формі, бажано у вигляді мультимедійної презентації (PowerPoint, MovieMaker).

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл.

Система оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання, виконаної роботи	Максимальна бальна оцінка за критеріями
1	Обґрунтування актуальності обраної теми	1

2	Логіка викладення матеріалу	2
3	Визначення сучасного стану проблеми, її перспективність	2
4	Обізнаність у науковій та методичній літературі, широта представлених авторських позицій	2
5	Обґрунтування власної позиції	2
6	Оформлення роботи	1
	Разом	10

Характеристика рівнів виконання ІНДЗ:

Високий рівень виконання (10-9 балів): робота містить всі структурні компоненти. Найважлива висока аргументованість висновків. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Методичні поради і висновки ґрунтовні, логічні. Найважливе власне бачення проблеми дослідником, глибоке її знання. Науковий і фактичний матеріал оформлений аргументовано і доказово. Показані вміння самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати інформацію, користуватись джерелами інформації. Робота має творчий характер.

Достатній рівень виконання (8 – 7балів): Робота містить всі структурні компоненти. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Студент виявив знання в обсязі означеної проблеми. Володіє розумовими операціями аналізу, синтезу, узагальненням, вміє робити висновки. Матеріал роботи представлений логічно, обґрунтовано. Студент здатний самостійно опрацьовувати матеріал і оформлювати його у цілісну роботу, але не вистачає власних суджень, свого бачення щодо розв'язання обраної теми роботи.

Середній рівень виконання (6 - 4 балів): студент виявляє вміння працювати з науковими, методичними джерелами. Має утруднення в узагальненні, систематизації матеріалу. Методичні поради незмістовні. Відсутнє власне бачення розв'язання проблеми. Робота має більш описовий ніж аналітичний характер.

Низький рівень виконання (3-0 балів): Неякісне оформлення роботи. Студент відтворює незначну частину завдання, діє в межах поставлених умов, але виконання їх поверхове. Показує незнання спеціальної термінології. Не вміє здійснювати аналітичний опис наукового матеріалу. Має нечітке уявлення про проблему, що вивчається.

Теми ІНДЗ з дисципліни «Методика викладання дошкільної педагогіки».

1. Порівняльна характеристика традиційних та сучасних підходів до викладання лекцій з дисципліни «Педагогіка дошкільна».
2. Порівняльна характеристика традиційних та сучасних підходів до проведення семінарських занять з дисципліни «Педагогіка дошкільна».
3. Організація та проведення педагогічних практик студентів спеціальності «Дошкільна освіта», як важлива складова їхньої професійної підготовки.
4. Використання нетрадиційних (сучасних) організаційних форм навчання при викладанні дисципліни «Педагогіка дошкільна».
5. Використання інтерактивних методів навчання на заняттях з дисципліни «Педагогіка дошкільна».
6. Навчально-методична діяльність викладачів вищих навчальних закладів: суть та значення.
7. Шляхи підвищення якості контролю знань, умінь та навичок студентів з дисципліни «Педагогіка дошкільна».
8. Рейтинговий контроль за якістю знань студентів з дисципліни «Педагогіка дошкільна», шляхи вдосконалення критеріїв оцінювання.
9. Індивідуальна навчально-дослідна робота студентів з дисципліни «Педагогіка дошкільна»: суть та особливості.
10. Індивідуалізація процесу навчання студентів під час викладання дисципліни «Педагогіка дошкільна».

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник. — К.: Либідь, 1998. — 560 с.
2. Андрієвський Б.М., Петухова Л.С. Професійно-наукова підготовка майбутнього вчителя початкових класів: Монографія. — Херсон: Айлант, 2006. — 176 с.
3. Андрієвський Б.М., Петухова Л.С. Професійно-наукова підготовка майбутнього вчителя початкових класів: Монографія. — Херсон: Айлант, 2006. — 176 с.
4. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть // Вища освіта України. - 2001. - №1.
5. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: навчально-методичний посібник / Л.В. Артемова. - К. : Кондор, 2008. - 272 с.
6. Артемова Л.В. Пріоритети в підготовці педагогів дошкільного профілю // Дошкільне виховання. — 2002. — №2.
7. Артемова Л.В. Програма «Методика викладання дошкільної педагогіки для магістрів спеціальності «Дошкільна педагогіка» 8.010101 магістр педагогічної освіти. - К., 2002.
8. Архипова С.П., Король В.М., Савченко О.П. Підготовка кваліфікаційних і дипломних робіт з педагогіки. - Черкаси, 2002.
9. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн.2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади: Навч.-метод.посібник. — К.: Либідь, 2003. — 344 с.
10. Балюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти / Я.Я. Болюбаш. К.: Компас, 1997. -- 63 с.
11. Беленька Г.В. Інтерактивні прийоми викладання навчальної дисципліни у вищій школі / Г.В. Беленька. - К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2001. — 118 с.
12. Буринська Н.М. До проблеми оцінного контролю // Педагогіка і психологія. - К., 2000. - №2.
13. Буряк В. Викладач університету: вимоги до особистісних і професійних рис:[творчий викладач. Педагогічна майстерність. Культура мислення,почуттів, поведінки, педагогічного спілкування, самоосвіти викладача] /Буряк//Вища школа. - 2010. - №3-4. - С. 11-35.
14. Вітвіцька С.С. Практикум із педагогіки вищої школи; Навч. посіб. За модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. / С. Вітвіцька. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 396 с.
15. Вітвіцька С.С. Основи педагогіки вищої школи / С.С. Вітвіцька. К. : Центр навчальної літератури, 2003. - 316 с.
16. Гончаренко С. Методика як наука // Шлях освіти. — 2000. - №1. — С.2-6.
17. Грیشнова О. Розвиток вищої освіти в Україні: тенденції, проблеми та шляхи їх вирішення // Вища школа. -2001.- №2-3.
18. Державна національна програма «Освіта. Україна ХХІ століття». - К., 1994.
19. Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире: Учеб. пособие. — М.: Гуманит. издат. центр ВЛАДОС, 1999. — 200 с.
20. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. - К., 2004.-352 с.
21. Дослідницька робота студентів / За ред. Т.І.Поніманської. - Рівне, 2006.
22. Дошкольная педагогика с основами методик воспитания и обучения: учебник для вузов. Стандарт третьего поколения / под ред. А.Г. Гогоберидзе, О.В. Солнцевой. — СПб.: Питер, 2013. — 464 с.
23. Єгоров Г. Громадянознавство у школі Франції // Історія в школах України. — 1997. — № 4. — С. 54–55.
24. Єгоров Г. Європейська стратегія громадянської освіти і виховання учнів // Історія в школах України. — 1997. — № 3. — С. 50–55.

25. Козлова С.А., Куликова Т.А. Дошкольная педагогика: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений. – 4-е изд., стер. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 416 с.
26. Красовицький М. Проблеми дитячого колективу в аспекті гуманізації школи // Рідна школа. - 1995. - №2-3.
27. Кузьмінський А.І, Омеляненко В.Д. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. - К., 2003.
28. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи. - К., 2005.
29. Кучер С. Сутність та завдання контролю в системі модульного навчання // Рідна школа. - 2000. - №11.
30. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення: Навч. посіб. для самостійного вивчення дисципліни. - К., 2003.
31. Луценко І.О. Методика викладання фахової методичної дисципліни як система підготовки майбутніх вихователів до реалізації особистісно орієнтованого підходу // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). - №2. - Бердянськ: БДПУ, 2005.
32. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: підручник / Т.І.Поніманська. 2-ге вид., доповн. – К.: Академвидав, 2013. – 464 с. - (серія «Альма-матер»).
33. Підготовка фахівців із дошкільної освіти за кредитно-модульною системою організації навчального процесу : навчальний посібник / за ред. Т.І. Поніманської. - 2-ге вид., доп. - К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. - 304 с.
34. Ткачев С. Трудные темы дошкольной педагогики // Дошкольное воспитание. – 1997. – № 1. – С.3-8.
35. Явоненко О.Ф., Савченко В.Ф. Комплексний підхід до розв'язування проблем фахової підготовки студентів педвузу // Педагогіка і психологія – 1996. – № 4. – С.18-22.
- Додаткова література:**
1. Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: Статті, нариси, інтерв'ю / В. П. Андрущенко. – К. : Знання України, 2004. – 804 с.
2. Борисова З. Н. Теоретичні основи проблеми підготовки педагогічних кадрів у галузі дошкільного виховання // Удосконалення професійної підготовки спеціалістів дошкільного профілю / За ред. Л. Артемової, Н. Лисенко. – К.: РУМК, 1996. – С. 32 – 42.
3. Борисова З. Вища освіта педагогів доквілля: початок становлення в Україні / Зоя Борисова // Дошкільне виховання, 2007 – №3 – С. 9 – 10.
4. Глузман А. В. Университетское педагогическое образование: опыт системного исследования / А. В. Глузман. – К. : Издательский центр „Просвіта”, 2007. – 39 с. 3.
5. Дошкільна освіта: історія і сьогодення : довідник / упорядник Л.В. Лохвицька. – Тернопіль : Мандрівець, 2011. – 208 с.
6. Куліш Т. І. Проблеми дошкільного виховання у творчій спадщині Наталії Лубенець (1877-1943): дис. канд. пед. наук, спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Тетяна Іванівна Куліш. – Київ, Інститут педагогіки АПН України, 2006. – 23 с.
7. Петухова Л. Є. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя в умовах вищого навчального закладу [науковий посібник] / Під загальною редакцією професора С. І. Якименко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. – С. 63 – 74.
8. Петухова Л. Є. Практикум з курсу «Історія загальної та дошкільної педагогіки» [посібник для студентів напряму підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта» денної та заочної форм навчання] / Л. Є. Петухова, Н. А. Воропай. – Херсон : Айлант, 2010. – 104 с.
9. Попиченко С.С. Розвиток теорії і практики дошкільного виховання в Україні (кінець ХІХ – початок ХХ ст.): Дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Ін-т пед. АПН України. – Умань, 1998. – 197с.; Улюкаєва И.Г. Становление и развитие дошкольного педагогического образования в Украине (1905-1941 гг.): Дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Київ. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 1993. – 197 с.
10. Скутіна В. За традиціями української народної педагогіки // Початкова шк. –

1993. – № 7. – С. 22 – 24.

11. Слободянюк Т. Б. Становлення та розвиток професійної підготовки фахівців з дошкільного виховання в Україні (кінець XIX - початок XX-го століття): автореф. дис.... канд. пед. наук / Тетяна Борисівна Слободянюк – К., 2000. – 20 с.

12. Теорія і практика дошкільної освіти в Україні : колект. монографія / [Борисова З. Н. [та ін.] ; заг. ред.: Бєленька Г. В., Машовець М. А.] ; Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. Пед. ін-т. – К.: [б. в.], 2011. – 231 с.

13. Улюкаєва І. Г. Нариси з історії суспільного дошкільного виховання в Україні: Навчальний посібник / Ирина Гереевна Улюкаєва. – Бердянськ, 2006. – 148с.

14. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посібн. / М.М. Фіцула. К.: «Академвидав», 2006.-352с. (Альма-матер)

15. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки : Навч. посібн. / вступні нариси та упорядкув. З. Н. Борисової – К. : Вища школа, 2004. – 511 с.

Інформаційні ресурси:

1. «Методичні рекомендації до програми виховання та навчання дітей від двох до семи років «Дитина» - <http://nauch.com.ua/psihologiya/5477/index.html>

2. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» (авт. кол. Андрієтті О.О., Голубович О.П. та ін.) - http://www.mon.gov.ua/images/files/doshkilnacerednya/doshkilna/progr_rozv/1.pdf

3. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України №1/9-446 від 20.06.2014 «Щодо організації роботи в дошкільних навчальних закладах у 2014/2015 навчальному році» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/.../LMON_1_9_446_20062014

4. «Методичні рекомендації до програми виховання та навчання дітей від двох до семи років «Дитина» - <http://nauch.com.ua/psihologiya/5477/index.html>

5. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» (авт. кол. Андрієтті О.О., Голубович О.П. та ін.) - http://www.mon.gov.ua/images/files/doshkilnacerednya/doshkilna/progr_rozv/1.pdf

6. Шинкарук В. Основні напрями модернізації структури вищої освіти України /В. Шинкарук // Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України / режим доступу : <http://www.mon.gov.ua>

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Перелік питань до екзамену.

1. Охарактеризувати методологічні підходи до викладання педагогічних дисциплін.
2. Визначити особливості формулювати завдання для самостійної роботи студентів у процесі вивчення дошкільної педагогіки.
3. Охарактеризувати зміст та особливості побудови курсу «Дошкільна педагогіка».
4. Розкрити роль та функції викладача в реалізації мети і завдань вивчення «Дошкільної педагогіки».
5. Охарактеризувати сутність і значення науково-дослідницької роботи студентів у процесі вивчення педагогічної діяльності.
6. Розкрити особливості використання наочності у процесі викладання дисципліни «Дошкільна педагогіка».
7. Проаналізувати варіативність методів у проведенні практичних занять з кількох предметів фахової спрямованості.
8. Визначити особливості самостійної роботи - студентів у процесі вивчення педагогічних дисциплін.
9. Охарактеризувати особистісно зорієнтований та індивідуальний підходи до навчання та виховання майбутніх педагогів.
10. Обґрунтувати особливість використання інтерактивних методів та прийомів роботи у процесі викладання педагогічних дисциплін.
11. Дати загальну характеристику видів та компонентів самостійної роботи студентів під час вивчення педагогічних дисциплін.
12. Визначити особливості підготовки та проведення семінарів і практичних занять із педагогічних дисциплін.
13. Розкрити значення спецкурсів, курсів за вибором у системі підготовки педагогів із дошкільної освіти.
14. Розкрити значення лекції у навчальному процесі. Форми лекцій, їх структура і зміст.
15. Визначити принципи навчання в процесі професійної підготовки спеціаліста.
16. Використання принципів дидактики в процесі викладання педагогічних дисциплін.
17. Розкрити особливості підготовки та проведення проблемної лекції як ефективної форми навчання основ педагогічної діяльності.
18. Дати загальну характеристику форм і методів організації навчального процесу у вищій школі.
19. Розкрити основні вимоги до проведення лекцій із педагогічних дисциплін та критерії їх оцінювання.
20. Охарактеризувати структуру і зміст модульної навчальної програми однієї із педагогічної дисципліни за вибором студента.
21. Розкрити значення методик викладання дошкільної педагогіки в підготовці майбутніх фахівців із дошкільної освіти.
22. Розкрити особливості та переваги проведення практичних та семінарських занять з дошкільної педагогіки за інтерактивними методиками.
23. Розкрити специфіку здійснення позанавчальної роботи з педагогічних дисциплін у процесі підготовки майбутніх педагогів із дошкільної освіти.
24. Визначити особливості проведення семінарів і практичних занять педагогічних дисциплін.
25. Охарактеризувати суть консультативної роботи викладача-керівника курсової, дипломної, магістерської з «Дошкільної педагогіки».
26. Розкрити особливості проведення лекції з дошкільної педагогіки з використанням інтерактивних методик.

27. Культура педагогічного спілкування викладача педагогічних дисциплін.
28. Студент як об'єкт і суб'єкт педагогічної діяльності.
29. Форми поза навчальної роботи студентів із дошкільної педагогіки.
30. Дидактична підготовка майбутнього педагога як фактор професійного і особистісного становлення.

**Інформаційні матеріали бібліотеки по забезпеченню навчальними підручниками
(посібниками) з дисципліни**

з/п №	Найменування навчальної дисципліни	Автор підручника (навчального посібника тощо)	Найменування підручника (навчального посібника тощо)	Найменування видавництва, рік видання	Кількість примірників
1.	Методика викладання дошкільної педагогіки	Артемова Л.В.	Програма «Методика викладання дошкільної педагогіки для магістрів спеціальності «Дошкільна педагогіка» 8.010101 магістр педагогічної освіти	К., 2002.	-
2.	Методика викладання дошкільної педагогіки	Артемова Л.В.	Педагогіка і методика вищої школи: навчально-методичний посібник	К. : Кондор, 2008. - 272 с.	-
3.	Методика викладання дошкільної педагогіки	Вітвіцька С.С.	Основи педагогіки вищої школи	К. : Центр навчальної літератури, 2003. - 316 с.	30